

VII. SZAKASZ

A magyarországi román sajtó.

Magyarországon az első román lap a «Foaie a Duminecii» («Vasárnapi Ujság») 1837-ben Brassóban adatott ki. A lapot, amely hetenként egyszer jelent meg, «egy tudósok társasága» szerkesztette, amely Barițiu György brassói tanárból, Barac János városi tolmácsból, Pop Vazul, a Moldvából visszatért íróból és dr. Vasiciu orvostól állott. A lap általános ismereteket volt hivatva terjeszteni. Ez a lap, közleményeinek a szárazsága folytán, nem nyerte meg a román közönség tetszését, amiért is azután Barițiu György kiadta 1838. év elején, az általa szerkesztett «Foaie literare» («Irodalmi lap») lapot, amely az ugyanazon év július hó 2-ikától kezdve «Foaie pentru minte, inimă și literatură» («Az ész, a szív és az irodalom lapja») címen jelent meg. Ez a lap leginkább irodalmi, nyelvészeti és történelmi cikkeket közölt.

Az első politikai román lap, a még most is fennálló «Gazeta de Transilvania» («Erdélyi hírlap») szintén Barițiu György szerkesztésében jelent meg Brassóban 1838-ban.

Magyarországon jelenleg 49 román lap jelenik meg, amelyek közül: 20 politikai; 4 társadalmi; 6 egyházi és iskolai; 4 szép-irodalmi; 8 pénzügyi, gazdasági, kereskedelmi és ipari; 4 élc-lap és 3 szaklap.

I. Politikai lapok.

1. Adeverul (6. évfolyam), szociálista lap, megjelenik minden hónapban egyszer Budapesten. Osztály elleni izgatásért már többször volt büntetve.

2. Drapelul (8. évfolyam), a román nemzetiségi képviselők szolgálatában álló lap, megjelenik minden héten háromszor és pedig: kedden, csütörtökön és szombaton, Lugoson. Izgatásért már többször volt büntetve.

3. Foaia Poporului (16. évfolyam), a román nemzetiségi képviselők szolgálatában álló lap, megjelenik minden vasárnapon Nagyszebenben.

4. Gazeta de Duminecă (5. évfolyam), a román nem-

zetiségi képviselők szolgálatában álló lap, megjelenik minden vasárnapon Szilágysomlyón.

5. Gazeta Transilvaniei (71. évfolyam), amely a legutóbbi időkig a passzivitás szolgálatában állott, jelenleg szintén a román nemzetiségi képviselőket támogatja. Megjelenik minden nap Brassóban. Fennállása óta alig volt egy pár sajtópere.

6. Glasul Poporului (2. évfolyam), szociálista lap, megjelenik minden hónapban egyszer Budapesten.

7. Libertatea (7. évfolyam), amely annak idején a románok politikai aktivitása érdekében létesített, a román nemzetiségi képviselők szolgálatában áll. Megjelenik minden szombaton Szászvároson. Izgatás miatt sajtóperei vannak.

8. Lumina (4 évfolyam), a függetlenségi párt szolgálatában álló lap, megjelenik minden vasárnapon Budapesten.

9. Lupta (2. évfolyam), – állítása szerint – a román nemzetiségi képviselők klubjának az organuma. Megjelenik hétfőt kivéve mindennap Budapesten. Izgató cikkei miatt sajtóperei vannak.

10. Poporul Român (8. évfolyam), a román nemzetiségi képviselőket támogató néplap. Megjelenik minden vasárnapon Budapesten. Izgató cikkei miatt sajtóperei vannak.

11. Răvașul (6. évfolyam), amely főleg görög katolikus klerikális szellemben van szerkesztve, a passzivitás újbóli dekretálása mellett van. Megjelenik minden második vasárnapon Kolozsváron.

12. Revista Bistriței (4. évfolyam), különösen a nászódi vagyonszövetség alap érdekeit szolgálja. Megjelenik minden szombaton Besztercén.

13. Revista Economică (10. évfolyam), politikai-pénzügyi lap, amely a magyarországi román pénzintézetek «Solidaritatea» szövetkezetének az organuma. Megjelenik január, február és március hónapokban minden héten egyszer, április–december hónapokban pedig minden hónapban kétszer Nagyszebenben.

14. Revista politică și literară (2. évfolyam), politikai és irodalmi szemle. Megjelenik könyv alakjában havonként egyszer Balázsfalván.

15. Severinul (1. évfolyam), célja: egy mérsékelt román pártnak a létesítése. Megjelenik minden vasárnapon Karánsebesen.

16. Telegraful Român (56. évfolyam), a hazai görög keleti román érsekség hivatalos lapja, amely a legutóbbi időben egy mérsékelt román párt szervezésének a megvalósítására törekszik. Megjelenik hetenként háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton Nagyszebenben. Sajtóperei voltak.

17. Tribuna (12. évfolyam), amely létesítésekor «Tribuna Poporului» volt és az ugynevezett tribunisták szolgálatában állott, akik első szószólói voltak az aktivitás dekretálásának, a ro-

mán nemzetiségi képviselők szolgálatában áll. Megjelenik, hétfőt kivéve, mindennap Aradon. Izgató cikkei miatt sajtóperei vannak.

18. Țara Noastră (2. évfolyam), a román nemzetiségi képviselők szolgálatában álló politikai-kulturális lap. Megjelenik minden vasárnapon Nagyszebenben.

19. Ungaria (2. évfolyam), célja: a magyar-román barátság megvalósítása. Megjelenik minden nap Kolozsváron.

20. Unirea (18. évfolyam), amely a hazai görög katolikus román érsekség hivatalos lapja, a román nemzetiségi képviselők szolgálatában áll. Megjelenik minden szombaton Balázsfalván. Az utóbbi időkben sajtóperei vannak.

II. Társadalmi lapok.

1. Deșteptarea (4. évfolyam), a brassói helyi érdekeket szolgáló társadalmi lap, megjelenik minden csütörtökön Brassóban.

2. Progresul (2. évfolyam), a bánáti részek érdekeit szolgáló társadalmi lap, megjelenik minden szombaton Románoravicán.

3. Țara Oltului (2. évfolyam), a fogarasi helyi érdekeket szolgáló társadalmi-közgazdasági lap, megjelenik minden héten pénteken Fogarason.

4. Transilvania (39. évfolyam), «a román irodalmi és közművelődési egyesület» organuma, megjelenik könyv alakjában minden két hónapban egyszer Nagyszebenben.

III. Egyházi és iskolai lapok.

1. Biserica și Școala (32. évfolyam), az aradi görög keleti román egyház hivatalos organuma. Megjelenik minden vasárnapon Aradon.

2. Foaia Diezezană (23. évfolyam), a karánsebesi görög keleti román egyház hivatalos organuma. Megjelenik minden vasárnapon Karánsebesen.

3. Foaia pedagogică (4. évfolyam), az aradi görög keleti román egyházmegye Maroson inneni tanító egyesületének a tanügyi organuma. Megjelenik könyv alakjában minden hónapban egyszer Aradon.

4. Foaia Școlastică (10. évfolyam), a gyulafehérvári és a fogarasi görög katolikus román érsekség tanító egyesületének a hivatalos organuma. Megjelenik könyv alakjában havonként kétszer Balázsfalván.

5. Păstorul sufletesc (3. évfolyam), görög katolikus egyházi beszédek gyűjteménye. Megjelenik könyv alakjában minden hónapban egyszer Szilágysomlyón.

6. Revista Teologică (2. évfolyam), theologiai szemle, megjelenik könyv alakjában minden hónapban egyszer Nagyszebenben.

IV. Szépirodalmi lapok.

1. Familia română (1. évfolyam), szépirodalmi képes román lap, megjelenik minden vasárnapon Budapesten.

2. Foaia ilustrată (1. évfolyam), a budapesti «Poporul Român» szépirodalmi képes melléklete. Megjelenik minden vasárnapon Budapesten. Csak a «Poporul Român»-nal együtt rendelhető meg.

3. Foaia interesantă (3. évfolyam), a szászvárosi «Libertatea» szépirodalmi képes melléklete. Megjelenik minden vasárnapon Szászvároson. Csak a «Libertatea»-val együtt rendelhető meg.

4. Luceafărul (7. évfolyam), képes irodalmi és művészeti szemle. Megjelenik minden hónapban kétszer Nagyszebenben. Politizálásért büntetve volt.

V. Pénzügyi, gazdasági, kereskedelmi és ipari lapok.

1. Arena (1. évfolyam), ingatlanok adás-vevését közvetítő lap. Megjelenik minden héten egyszer Déván.

2. Bunul Econom (4. évfolyam), gazdasági, kereskedelmi és ipari lap, a szászvárosi román gazdasági egyesület organuma. Megjelenik minden vasárnapon Déván.

3. Economia (4. évfolyam), gazdasági lap. Megjelenik minden hónapban kétszer Karánsebesen.

4. Meseriaşul (3. évfolyam), ipari és gazdasági lap. Megjelenik minden vasárnapon Lugoson.

5. Mijlocitoriul (1. évfolyam), kereskedelmi és gazdasági lap. Megjelenik minden hónapban kétszer Aradon.

6. Plugarul Român (5. évfolyam), gazdasági lap. Megjelenik minden vasárnapon Temesváron. Politizálásért büntetve volt.

7. Poporul (15. évfolyam), gazdasági lap, amely a magyar királyi földművelésügyi miniszter által kiadott «Néplap»-nak a román szövegű kiadása. Megjelenik minden vasárnapon Budapesten.

8. Tovărăşia (3. évfolyam), pénzügyi, ipari és gazdasági lap, a magyarországi román szövetkezeteknek az organuma. Megjelenik, mint a szászvárosi «Libertatea» gazdasági melléklete, minden hónapban háromszor és pedig 10-én, 20-án és 30-án Szászvároson. Csak a «Libertatea»-val együtt rendelhető meg.

VI. Élclapok.

1. Baba Satului (1. évfolyam). Havonta kétszer jelenik meg Temesváron.

2. Cucu din Ardeal (1. évfolyam). Havonta kétszer jelenik meg Déván.
3. Nuileușa (2. évfolyam). Havonta kétszer jelenik meg Budapesten.
4. Zăvodul (1. évfolyam). Havonta kétszer jelenik meg Kolozsváron.

VII. Szaklapok.

1. Advocatul poporal (4. évfolyam), a román falusi népnek jogi tanácsokkal és felvilágosításokkal szolgáló lap. Megjelenik minden hónapban egyszer Temesváron.
2. Muza română (16. évfolyam), zene- és éneklap. Megjelenik minden hónapban egyszer Balázsfalván.
3. Sănătatea (1. évfolyam), közegészségügyi népies lap. Megjelenik havonként kétszer Brassóban.